İlk büyüme ve ilk tüccar topluluğu

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Rakamlar: nüfus ve ticaret

Yerleşimin ilk yıllarındaki büyümesi olağanüstüydü. İlk yılda ticaret hacminin 400.000 İspanyol doları olduğu bildirildi. 1821'de nüfus beş bin civarına, ticaret hacmi ise sekiz milyon dolara ulaştı. 1825'te nüfus on bini geçti ve ticaret hacmi yirmi iki milyon dolara çıktı. Aynı yıl Penang'ın ticaret hacmi 8,5 milyon dolardı.[1]

Bu rakamlar ihtiyatla okunmalıdır. İlk ticaret istatistikleri, gümrük vergisi alınmayan bir limanda tüccarların beyanlarından derlenmişti. Hem gelişte hem de çıkışta sayılan transit malları da içeriyordu. Farklı tarihçiler aynı yıllar için farklı rakamlar verir. Tutarlı bir yöntem kullanan Wong Lin Ken'in serisi, 1825 için 12,3 milyon dolarlık bir toplam ticaret gösterir. Bu rakam, yukarıda anılan 22 milyonun çok altındadır.[2] Neredeyse yarıya varan bu sapma, erken dönem liman istatistikleri için tipiktir. Bu kitabın tekrar tekrar vurguladığı bir noktayı da gösterir: Bir ticaret merkezinin büyüklüğüne ilişkin rakamlar, ticaretin nasıl tanımlandığına ve sayıldığına bağlıdır. Aynı sorun, G. Kısım'da ele alınan emtia ticaretinin modern ölçümünde de ortaya çıkar.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Kesin rakamlar ne olursa olsun, yön açıktır. Singapur kuruluşundan sonraki altı yıl içinde Boğaz'daki daha eski İngiliz yerleşimi Penang'ı geride bırakmış ve bölgenin önde gelen limanı olmuştu. Wong'un serisi, Süveyş Kanalı'nın açıldığı 1869 yılı için 58,8 milyon dolarlık bir toplam ticaret gösterir.

1824'teki ilk nüfus sayımı

Ocak 1824'te yapılan ilk Singapur nüfus sayımı 10.683 kişi saydı: 74 Avrupalı, 16 Ermeni, 15 Arap, 4.580 Malay, 3.317 Çinli, 756 Hindistan doğumlu ve 1.925 Bugis.[3] Sayım, daha o zamandan çoğulcu olan ve Asyalı toplulukların ağırlıkta olduğu bir toplumu gösterir. Avrupalılar hükümeti ve en büyük ticaret evlerini denetlemelerine rağmen nüfusun yüzde birinden azını oluşturuyordu. Birkaç on yıl içinde çoğunluk hâline gelecek olan Çinliler, henüz Malaylardan azdı.

Bugislere ilişkin rakam dikkati hak eder. Neredeyse her beş sakinden biri, on sekizinci yüzyılda Riau ticaretinin bel kemiğini oluşturan Sulawesi kökenli denizci tüccarlardandı. Singapur'daki varlıkları, yeni limanın Hollanda denetiminin Riau'dan kovduğu ağı ele geçirdiğini gösterir. Bugis prau filolarının muson rüzgârıyla geldiği Bugis ticaret mevsimi, erken dönem Singapur'unda ticaret yılının doruk noktasıydı.

Ermeni ve Arapların sayısı az olsa da ticari önemleri bununla orantısızdı. Ermeni tüccarlar Hindistan ile Güneydoğu Asya arasındaki ticarette etkindi. Çoğu Palembang'a ve takımadaların diğer limanlarına yerleşmiş olan Hadramut kökenli Arap aileler, Singapur'da büyük mülk sahipleri ve tüccarlar hâline geldi. Onların ağları Singapur'u Hint Okyanusu'nun Müslüman ticaret dünyasına bağladı. Bu, dört yüzyıl önce Malakka'yı zenginleştiren dünyanın ta kendisiydi.

Avrupa ticari acente evleri

Erken dönem Singapur'unun Avrupalı tüccarları, ticari acente evleri (agency houses) hâlinde örgütlendi. Bunlar Britanya, Hindistan ve Çin'deki asiller adına acente olarak faaliyet gösteren firmalardı. Bir acente evi komisyon karşılığında mal alıp satıyor, taşımacılık ve sigorta işlerini düzenliyor, alacak tahsil ediyor, para havalesi yapıyor

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

ve kredi açıyordu. En eski acente evleri arasında, Raffles'ın 1822 tarihli Kasaba Komitesi'nin üyesi Alexander Laurie Johnston ile firması Güneydoğu Asya'nın büyük ticaret evlerinden biri hâline gelen Alexander Guthrie'nin kurdukları evler vardı.[45]

Ticari acente evleri Singapur'un ilk finans kuruluşlarıydı. Modern anlamda mevduat kabul etmiyorlardı, ancak birçok bankacılık işlevi yerine getiriyorlardı: Poliçe iskonto ediyor, ticari kredi sağlıyor ve Asya ile Avrupa arasında havaleleri düzenliyorlardı. B. Kısım'da incelenen ve 1840'lardan itibaren gelen kambiyo bankaları bu işlevlerin bir kısmını devraldı ve bunlarda uzmanlaştı. Acente evleri yirminci yüzyıla kadar Avrupa ticaret topluluğunun merkezi olarak kaldı.

Çinli, Bugis, Arap ve Hintli tüccarlar

Asyalı tüccar toplulukları, limanın büyümesi için en az Avrupa evleri kadar önemliydi. Çoğu Malakka'dan gelen ve Avrupa yönetimi altında uzun ticaret deneyimine sahip olan Çinli tüccarlar, Avrupa evleri ile takımadalardan ve Çin'den mal getiren Asyalı tacirler arasında aracılık yapıyordu. Acente evlerinden Avrupa ve Hint mallarını veresiye satın alıyor ve kendi ağları üzerinden dağıtıyorlardı. Ters yönde ise takımadaların ürünlerini topluyor ve ihraç edilmek üzere Avrupalılara satıyorlardı.[6]

Bu iş bölümü krediye dayanıyordu. Avrupa evleri, kişisel tanışıklık ve itibar temelinde Çinli tüccarlara çoğu zaman birkaç aylığına kredi açıyordu. Çinli tüccarlar da sırası geldiğinde daha küçük tacirlere ve uzak limanlardan mal getiren Çin yelkenlisi (junk) ve prau kaptanlarına kredi açıyordu. Bu kısmın V. bölümünde incelenen Çin ticaretinin ahlaki ekonomisi, bu kredinin dayandığı güvenceleri sağlıyordu: akrabalık, lehçe ve klan dernekleri ile bir tüccarın kendi topluluğu içindeki itibarının değeri.

Arap, Hintli ve Bugis tüccarların kendi ağları vardı. Arap aileler Sumatra, Cava ve Borneo limanlarıyla ve Hadramut ile ticaret yapıyordu. Aralarında Koromandel kıyısından Tamil Müslümanları ve Hinduların da bulunduğu Hintli tüccarlar Hindistan ile ticaret yapıyor ve dokuma tedarik ediyordu. Bugis tacirleri ise doğu

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

takımadalarının ürünlerini getiriyordu. Her topluluğun kendi mahallesi, kendi liderleri ve kendi kurumları vardı. Sömürge hükümeti her toplulukla kendi önderleri aracılığıyla muhatap oluyordu. Bu uygulama Malakka'nın şahbenderlerini hatırlatır.

Kasaba planı ve ticaretin düzenlenmesi

Raffles'ın 1822 ve 1823'teki ikinci ikameti, kasabanın ilk planını doğurdu. 4 Kasım 1822'de Yüzbaşı Charles Edward Davis'in başkanlığındaki bir Kasaba Komitesi'ne talimatlar verdi. Komitede tüccar Alexander Laurie Johnston ve memur George Bonham da yer alıyordu. Planın çizimini Teğmen Philip Jackson üstlendi.[7] Plan, hükümet için bir alan ayırdı, sokakları düzenli bir ızgara düzeninde yerleştirdi ve farklı topluluklara alanlar tahsis etti: hükümet garnizon bölgesinin doğusunda bir Avrupa kasabası, nehrin güneyinde bir Çin mahallesi, nehrin daha yukarısında Chulialar için bir mahalle ve Müslümanlar, Malaylar, Bugisler ve Araplar için Kampong Glam.[8]

Plan aynı zamanda ticaret merkezini de yarattı. 1823'te nehrin yakınındaki bir tepe düzleştirildi ve toprağı güney kıyıdaki bataklık arazinin doldurulmasında kullanıldı. Böylece sonradan Raffles Place adını alan Commercial Square ortaya çıktı.[9] Raffles Place, yirmi birinci yüzyıla kadar Singapur'un finans bölgesi olarak kaldı. Bugün çevresini çeviren bankalar ve finans kuruluşları, yerleşimin ilk yıllarında yaratılmış bir arazi üzerinde yükselir. Plan ayrıca binaların ön cephelerinde kesintisiz, üstü örtülü bir yaya yolu bırakmasını şart koştu. Bu, Güneydoğu Asya'daki kasabaların tipik özelliği hâline gelen "five-foot way" oldu.[10]

Plan, ticari mantığı toplulukları birbirinden ayırma politikasıyla birleştirdi. Dönemin bakış açısından bu ayrım, düzene ve her topluluğun kendi liderleri tarafından yönetilmesine hizmet ediyordu. Modern bir bakış açısından ise bağımsız devletin sonradan karma toplu konutlar yoluyla aşmaya çalıştığı etnik ayrılıkların temelini attı. Her iki bakış açısı da şehrin tarihine aittir.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Para: İspanyol doları

Erken dönem Singapur'unun para birimi, Asya'nın uluslararası ticaret sikkesi olan İspanyol gümüş doları idi. Bunun yanında benzer ağırlıktaki diğer gümüş dolarlar ve küçük işlemler için çeşitli bakır sikkeler kullanılıyordu.[11] 1819 ve 1823 antlaşmalarındaki ödenekler, tüccarların hesaplarını tuttuğu birim olan İspanyol doları cinsinden belirlenmişti. Hesaplarını rupi cinsinden tutan Doğu Hindistan Şirketi, Boğaz Yerleşimleri'nde (Straits Settlements) Hint para birimini yerleştirmeye defalarca çalıştı. Ancak bölgesel ticaretin parasını isteyen tüccarların direnciyle karşılaştı.

Para sorunu, B. Kısım'da incelenen bir temanın erken bir örneğidir: Bir ticaret merkezinin para birimi, tüccarlarının kullandığı para birimi olmalıdır. Singapur'un doları, İspanyol gümüş dolarından Straits dolarına ve bugünün Singapur dolarına kadar, her zaman ticaretin ihtiyaçları ve güven gerekliliği tarafından biçimlendirilmiştir. C. Kısım'da incelenen Para Kurulu (Board of Commissioners of Currency) ve Singapur Para Otoritesi (MAS) bu geleneği devraldı.

Notlar

1. Wikipedia, "Founding years of modern Singapore" (erişim tarihi: Eylül 2026): İlk yılda 400.000 dolarlık ticaret. 1821'de beş bin civarında nüfus ve 8 milyon dolarlık ticaret. 1825'te on binin üzerinde nüfus ve 22 milyon dolarlık ticaret, buna karşılık Penang'da 8,5 milyon dolar. ↩
2. Wong Lin Ken, "Singapore: Its Growth as an Entrepot Port, 1819–1941", metne Cambridge Core üzerinden erişilmiştir, Eylül 2026 (1825'te 12,3 milyon dolar, 1869'da 58,8 milyon dolar toplam ticaret). ↩
3. National Library Board Singapore, "First census of Singapore is taken" (HistorySG), Ocak 1824: 10.683 sakin, bunlar "74 Europeans, 16 Armenians, 15 Arabs, 4,580 Malays, 3,317 Chinese, 756 natives of India and 1,925 Bugis". ↩
4. Wikipedia, "Jackson Plan" (erişim tarihi: Eylül 2026): Kasaba Komitesi'nde tüccar Alexander Laurie Johnston da yer alıyordu. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

5. Guthrie & Co. kuruluşunu 1821'e dayandırır. A.L. Johnston & Co. genellikle 1820'ye tarihlenir. ↩
6. Erken dönem Singapur'unda Malakka kökenli Çinli tüccarların aracı rolü ile Avrupa ticari acente evleri ve Çinli tüccarlar arasındaki kredi ilişkileri hakkında bkz. Turnbull, *A History of Modern Singapore 1819–2005*, 1. bölüm ve Song Ong Siang, *One Hundred Years' History of the Chinese in Singapore*, Londra, John Murray, 1923. ↩
7. Wikipedia, "Jackson Plan" (erişim tarihi: Eylül 2026): Komite üyeleri ve Raffles'ın 4 Kasım 1822 tarihli talimatları. ↩
8. Wikipedia, "Jackson Plan" (erişim tarihi: Eylül 2026), dört yerleşim alanı hakkında. ↩
9. Wikipedia, "Jackson Plan" (erişim tarihi: Eylül 2026): Bugünkü Raffles Place yakınındaki bir tepe 1823'te düzleştirildi ve toprağı bataklık arazinin doldurulmasında kullanıldı. Böylece sonradan Raffles Place adını alan Commercial Square oluşturuldu. ↩
10. Wikipedia, "Jackson Plan" (erişim tarihi: Eylül 2026), "a continuous sheltered public walkway at the front" tavsiyesi ve bunun sonucunda ortaya çıkan five-foot way'ler hakkında. ↩
11. Erken dönem Singapur'unun başlıca para birimi olarak İspanyol doları ve Şirket'in Hint rupisini yerleştirmeye yönelik başarısız girişimleri hakkında bkz. National Library Board Singapore, Infopedia, "History of Singapore currency". ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.